

СОВЕТ ДЕМОКРАТИЯСИ АМЛАДА

Мухим сиёсий кампания — маҳаллий Советларга сайловларга тайёргарлик курилмоқда. Шу кунларда редакциямизга келадиган хатларда га-зетчилик беришнинг, «Ўзбекистон ССР халқ де-путатлари маҳаллий Советларига сайлов тур-сида»ги Қонуни инзомларини тушутиришни илти-мос қилмоқдалар. Сайловчиларнинг бу таклифла-рини инобатга олиб редакция «Советларга сай-ловлар. Консултация» рубрикасини очди.

Ўзбекистон ССР Конституцияси республикага граждандарнинг давлат ва жамоат ишларини бошқаришда умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга эга бўлган қонуналар ва қарорларни муҳофиза этиш ва қабул қилишда иштирок этиш ҳу-қуқини таъминлайди. Бу халқ депутатлари Советларига, бошқа давлат орган-ларига сайлаш ва сайлан-ни ҳуқуқи билан таъмин-лайди.

Конституциянинг ушбу моддаси туққичини қа-риқ Ҳўбекистон ССР Олий Советининг туққичини се-сидада 1979 йил 24 июлда қабул қилинган «Ўзбеки-стон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига сай-лов турсидаги Қонуни»да ривожлантирилди.

Маҳаллий ҳукумат ор-ганларига бу гаги сайлов-лар Ҳўбекистон ССР Кон-ституцияси ва сайловлар тур-сидаги маҳаллий қонуни-лик асосида ўтади. Маҳал-лий Советларга сайлов тур-сидаги Қонуни халқ ҳоки-матини янада ривожланти-риш, давлат ҳуқуқи асосла-рини ва республика иқти-моий ҳаётини тақомил-лаштириш, граждандар кенг ҳуқуқларини янада мустаҳкамлаш мақсадлари-га қаратилган. Қонунида кў-за таътилган масалалар, ҳа-қи аввал амалда бўлган ма-ҳаллий Советларга сайлов-лар турсидаги Инзомдан ан-дан анча кўйди.

Бу Қонунида сайловларга тайёргарлик куриш ва уни ўтказишда жамоат таъши-лотлари ва меҳнат коллек-тивларининг роли аниқ бел-гиланб берилган. Граждани-ларнинг сайлов кампанияси-да иштирок этиш билан бо-ғлиқ ҳуқуқлари тўла ошиб берилади. Унда сайлов ко-миссиялари ишининг асосий

САЙЛОВ ОЛДИДАН

1982 йил 20 июнда халқ депутатлари маҳаллий Со-ветларга ва халқ судларига сайлов ўтказилди. Мамла-катда кенг кулабда сайлов кампанияси, меҳнат коллек-тивларида ва аҳоли иқти-моат қилувчи жойларда агитация-пропаганда иш-ла-ри аниқ олдинги юбурлиди. Бу ишда КПСС ички ва таъшии сиёсатини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг қасаба союзуларининг XVII съезди-да ва Тошкентдаги тантанала-рда ўртага қўйган ваъдалар-ни чуқур тушутириш, меҳ-натчиларнинг иқидий куч-гайратини 1982 йил планла-рини, беш йиллик топири-ларини муваффақиятли ба-жаришга, СССРнинг 60 йил-лигини муносиб кутиб олиш-га сафарбар этиш асос қи-либ олindi.

Йгона сиёсий қуниларнинг таъшилотчиларига, доклат-чилар, лекторлар, сиёсий ах-боротчилар ва агитаторларга ёрдам тариқасида дежла-рининг намунавий темати-каси эълон қилинди.

В. И. Ленин социалистик демократия турсида. КПСС XXVI съезди соци-алистик демократияни янада ривожлантириш турсида. КПСС — Совет жамяти-нинг раҳбар ва йўналтуру-чи кучи.

СССР Конституцияси — халқ ҳоқимияти ленинча принципларининг мукассам ифодаси.

Халқ депутатлари Совет-лари — СССРнинг сиёсий негизи.

Давлат — бу биз. Совет сайлов системаси-нинг демократизми.

Коммунистлар ва партия-чиларнинг бузғунмас блоқи. Депутат — халқнинг со-ветлардаги мухтор вакили. Депутатликка номзодлари-миз.

Сайловчилар нақаллари-ни бажариш — Советлар ва улар депутатларининг энг муҳим ваъдаси.

Совет кишии — ўз мам-лакатининг ҳўжайни.

СССР — умумхалқ соци-алистик давлати.

Ривожланган социалистик жамят — коммунизм йўн-даги қонуний босқич.

Социалистик турмуш тар-зи — бизнинг буюк галаба-миз.

Ленинча миллий сиёсат тантанаси.

Йгона қардошлик оиласи-да. Совет халқи интернаци-онализм.

Биз — ватанпарвар, ин-тернационалистлармиз.

Халқ фаровонлиги — пар-тия сиёсатининг олий мақ-сади.

ди. Жумладан, область Со-ветига 150 тадан 500 тага-ча, район Советига 75 та-дан 150 тагача, республика-га областга бўйсундиган шаҳар Советларига 75 та-дан 500 тагача, районга бўйсундиган шаҳар Совет-ларига 50 тадан 150 тагача, шаҳардаги район Советла-рига 75 тадан 350 тагача депутат сайлаш таклиф этилади. Поседла, қишлоқ ва овул Советларида 25 та-дан 75 тагача сайлов ок-ругини ташкил этиш кўзда тутилади.

Аввал амалда бўлган сайловлар турсидаги Ни-зомдан Фаридлар ўларок янги Қонуни сайлов округларини ташкил этиш тартибини бирмунча ўзгартирди. Агар аввал сайлов округлари ша-ҳар ва турар-йойларда аҳо-ли сонига, ҳарбий қисмлар-да, қасалхоналарда, дам олиш уйлари, санаторий-ларда сайловчилар сонига қараб белгиланса, эъдилин-да уларни тешкил этиш учун йгона мезон — сай-ловчилар сони белгиланган.

Шу билан бир қаторда «Ўзбекистон ССР халқ де-путатлари маҳаллий Совет-ларига сайловлар турсида-да»ги Қонуни сайлов комис-сиялари аъзолари сонини қўйиштириш ва улар вако-латини кенгайтиришни кў-за тутиди. Барча Советлар-га сайловлар бўйича сайлов комиссиялари бевосита сай-лов бўлган халқ депу-татлари махкур Совет ки-роми комитети томондан тасдиқланади.

Маълумки, сайловларни ўтказишда депутатликка номзодларни кўрсатиш қо-далари ва шартлари алоҳи-да муҳим аҳамият касб эта-ди. Қонуни жамоат таъши-лотлари, меҳнат коллектив-лари ва граждандарнинг номзодларини кўрсатиш, уларни қўллаб-қувватлаш, ёки номзодларга, қарши овоз бериш билан бир қа-торда зарурат туғилган тайларда жамоат таъши-лотлари ва коллективлар ўз қарорларини бекор қилиш, яъни ўз номзодларини ча-қириб олиш ёки уни бошқа номзод билан алмаштириш ҳуқуқида эга эканлигини туғирисиди инзом билан таъйинлади.

Қонунида бу қўшимча меҳнатчиларнинг энг му-носиб вакилларини номзо-дликка кўрсатишга ҳақмат қилади. Ана шу мақсадни кўзлаб депутатликка ном-зод кўрсатиш мудлати 20 кунгача узайтирилган.

Қонунида сайловларга яқун ясаш тартиби ҳам ў-згартирилган. Эъдилида сай-ловларда сайлов округи сай-ловчилари армидан кўпро-ғининг овозини олган ном-зод депутатликка сайланган деб ҳисобланади. Овоз бе-ришга яқун ясаланинг бу-ндай тартиби янада объек-тивроқ ва демократикдир.

ТОШКЕНТ трактор за-водининг кўлаб ишлаб чи-қариш илгорлари беш йил-лиқини муддатидан илгари бажаришга қарор қилиш-ган. Йигув цехининг слеса-ри Аҳмаджон Сайдахмедов шундайлардан биридир. У айни пайтда 1983 йил ҳисо-бига меҳнат қилапти.

А. Тўраев фотоси.

Областимиз бинокорлик, монтаж ва лойхалаш таъ-шилотлари, қурилиш мате-риаллари саноати ва қури-лиш индустрияси корхона-лари коллективлари КПСС XXVI съезди, КПСС Мар-казий Комитетининг 1981 йил ноябрь Пленум қарор-ларини амалга ошира бориб, шу йилнинг биринчи квар-талида зиммаларига олган социалистик мажбурият-ларни бажаришда маълум ютуқларга эришилди.

Ил бошидан бери ўтган йилнинг шу даридагида қисбатдан асосий фондлар 14 процент кўп фойдала-нишга топширилди, 7 про-цент кўп капитал маблаг ўзлаштирилди ҳамда 8 про-цент кўп қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилди. Умуман область бўйича ка-питал қурилиш плани барча техник-иқтисодий кўрсат-кичлар бўйича бажарилиди.

АГИТАТОРЛАР ИШ БОШЛАДИ

Тошкент районда маҳал-лий Советларга сайлов муно-сабати билан сайловли иш-лари қизғин олиб бориляпти. Партия, қасаба союзи, комсо-мол ташкилотларининг йнги-лишларида сайлов комиссия-си составига кўрсатилган ва-киллар сайлов ўқувчиларини оммавий сиёсий ишларнинг марказига айлантирмоқдалар. Сайлов ўқувчилари турли паннолар, диаграммалар, со-вет сайлов системасини иро-да аниқ кўргазмалар билан бойитилляпти.

К. Маркс қишлоқ Совети ҳу-зурида ташкил этилган 18-сай-лов ўқувчилари иш намуна-ли ташкил этилган. Бу ерда сай-ловда олд ҳўжайлар, бро-шюралар, турли адабиётлар

ЛЕКЦИЯЛАР, СУҲБАТЛАР

Урта Осиё темир йўли Тошкент бўлимининг стан-циялари ва разъездлари бўйлаб сайловчиларнинг вагон-клуби қатъий бошла-ди. Совет сайлов система-сининг принциплари тур-сида дастлабки лекциялар ўқийди. Жамоатлик лектор-лар темир йўл бўлими қор-хоналари ва жамоат бўли-мида ишловчилари билан бўлиб учрашувлар вақтида ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР Қасаба союзулари XVII съездида ва Тошкент-даги тантаналарда сўзлаган

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

ТАШАББУСЛАР МАЪҚУЛЛАНДИ

Оҳангарон район меҳнат-кашлари СССРнинг шонли юбилейи нишонланадиган йилда ўз зиммаларига қат-та мажбуриятлар олган ҳол-да ишламоқдалар. Улар эл дастурунинг 41 миң тон-на сабавот, 12 миң тонна сўт, 11 миң 500 тонна сўт, 5 миллион тона туҳум еттиштириш учун курашмоқ-дадир.

Бу мажбуриятларнинг ба-жарилишини таъминлаш мақсадида илгор ҳўжай-ларнинг сабавоткорлари, қораворлари аниқ-яниқ та-шаббуслар билан чиқмоқ-далар. Ворошилов номи со-ххозини Турсунма Тўздобе-ва ва Эркин Ёсаров бошчи-лигидаги бригадалари аъзо-лари бу йил сабавот ҳўсил-дорининг 400 центнерга ет-казишга интиломоқдалар. Бу-дунинг номи соххознинг Абдурашид Абдувотсиз ва Ҳабибулла Салимов бошлиқ

О. ХУШНАЗАРОВ,
Н. АБДУРАСУЛОВ.

ОБЪЕКТЛАРНИ ВАҚТИДА

Бинокорлик ташкилотла-рининг ишлаб чиқариш ба-заси тобора мустаҳкамлан-ляпти. Урта Чирчиқ райони-нинг Юбилей посёласидаги йирик панелли уйсозлик за-води маҳсулот берабошлади. Тошкентда ҳажимли-бюк уйсозлик комбинати ва Ол-малик уйсозлик комбинати тез суръатлар билан барпо этилмоқда. Бинокорлик ма-териаллари саноати ва ку-рилиш индустриясининг мавжуд қувватларидан фой-даланишни яхшилашга қарат-илган тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оши-рилмоқда.

Ангрен, Чирчиқ, Нарин-монов, Янгийўл шаҳарлари, Оққўрғон, Бекобод, Бў-стонлик ва Пискент район-ларидаги қурилиш ҳамда монтаж ташкилотлари кол-лективлари йил бошидан жа-дал суръат билан бир ма-ромда ишламоқда.

Шу йилнинг биринчи кварталда капитал қу-рилишда эришилган ютуқ-ларини қайд қилиш қа-тори шунча ҳам ошқ-ойдики айтиш керакики, областимиз қурилиш ва монтаж ташки-лотларидаги катта-катта ре-зервлар ишга солинмаляпти.

ФАН ҲАФТАЛИГИ

Пойтахтимиздаги «Таштекстильмаш» заводига кукун металлургияси тайёрлаш йўлга қўйилди. Илгари тадқиқотлар ана шу маҳсулотдан тайёрланган деталлар сифати ва му-стаҳкамлиги низохта афзаллигини кўрсатди. Бу янгиллик қор хона учун катта самара бер-моқда. Суратда: «Ўзбектекстильмаш» бирлашмаси илмий-техник лабораториясининг бошлиғи, техника фанлари кандидати Ю. Портнягин (чапда) ўз ҳаммаси билан лаборато-рияда. Р. Нуриддинов фотоси.

ЎЗБЕК ФИЛОЛОГИЯСИНИНГ ТОЛМАС ТАДҚИҚОТЧИСИ

Ўзбек адабиёти дурдона-ларини лугунитифоқ ўқув-чилар оммасига етказишда ўзбек тилининг ўзига хос хусусиятларини чуқур бил-ган етук таржумонларнинг хизматлари низохта катта аҳамият касб этади. Бу ўринда ленинградлик шарқ-шунос олим, ўзбек тилининг билимдон, таржумон, фило-логия фанлари доктори, профессор С. Н. Ивановнинг фаолияти эътиборга лойиқ-дир.

Зотан Алишер Навоий, Нодира, Фурқат, Ҳамза, Ҳа-мид Олимжон, Абдулла Ори-пов каби адабиётимиз на-моёндаларининг асарлари Сергей Николаевичнинг тар-жимаси тафайл рус тилида ўзининг иккинчи умрга эга бўлди.

Ўзининг илмий иқидий фаолиятини туркий тиллар асослари билан бошлаган юксак истеъдод эгасининг таржуман ҳоли оқдиди. У 1922 йилнинг 11 апрелида Ленинградда ҳарбий хизмат-чи оиласида туғилди. Мак-табни тугатгач, Совет Ар-мияси сафарига қақирди. Уруш йилларида эса немис-фашист босқинчиларига қар-ши жангаларда иштирок эт-ди. Галабадан сўнг С. Н. Иванов 1946 йилда Ленин-град Давлат университетини шарқ факультетининг турк тиллари филологияси бўли-мига ўқишга кирди. Сту-дентлик йилларида И. И. Мешчанский, В. М. Жир-мунский, Н. К. Дмитриев, С. Е. Малов, А. Н. Конаво-лов каби атоқли шарқшунос ва тилшуносларнинг лекция-ларини тингловчи муассар бўлди. Бўлаёнақ олим уни-верситетини имтиёзли дипло-м билан тамомлаган, назарий билимларини амалиётда яна-да мустаҳкамлаш мақсади-да, туркий тилларни, жум-ладан тарихий манбаларга бой бўлган ўзбек тилини чу-қурроқ билиш учун дастлаб-ки педагогик фаолиятини Бухоро педагогика институ-тида бошлади. Еш ўқувчи бу ерда умумий тилшуно-слик, рус ва ўзбек тиллари-нинг қиёсий грамматикаси, туркологияга кириш каби қурулар бўйича студентларга лекциялар ўқийди. Инсти-тут ректорларини ўқув ва илмий ишлар бўйича ўрин-босари лавозимда ишлаб юрган вақтида ҳам ўзининг бутун эътиборини ёшларга бидим беришдек шарафли ишга қаратди. 1953 йил-

да Ленинград университети турк тиллари филологияси кафедрасида ўзбек тили бў-йича аспирантурага кирди. Сўнгра А. М. Кононов раҳ-барлигида «Ҳозирги ўзбек адабий тилида «гаи» форма-сининг синтактик қўллани-ши» мавзюида кандидатлик диссертациясини ёқлайди.

Ўзбек тилининг ўзига хос хусусиятларини яхши бил-ган олим шу тилининг тари-хий ёзма ёдгорликларини янада чуқурроқ ўргана бош-лайди. Абдулғозийнинг XVII асрга оид «Шажараи турк» асарининг грамматик қури-лишини пухта эгаллайди. Текшириш натижаларини умумлаштириб «Абдулғозий-хон «Шажараи турк» асари-нинг грамматик очерки» мавзюида докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлайди.

Химоя қилинган бу диссертация монография ҳолида нашр қилинади ва 1971 йил Ленинград Давлат уни-верситетининг биринчи даража-ли мунофотига сазовор бў-лди.

Туркий тилларни мукам-мал билган Сергей Никола-евич мухир таржумон ҳам-дир. Лутғий, Саксоний, На-воий, Ҳофиз, Ҳоразмий, Га-доний, Хусайний, Бобир, Маш-раб, Нодира, Увайсий, Ой-бек, Г. Гулом, Ҳ. Х. Ние-зий, Ҳ. Олимжон, Зулфия, Э. Воҳидов каби ўнлаб ўз-бек адабиёти, Хотам шоир, Чори Афзал сингари турк-ман адабиёти, Насимий, Га-нжавий каби озарбайжон ада-биёти вакилларининг нодир асарлари С. Н. Иванов тар-жималари орқали рус ўқув-чиларига етиб борди. У Навоий асарларини асл нус-хасидан таржима қилишда ҳам шухрат ерттирган олим-дир.

Унинг тинимсиз иқидий меҳнати тафайли Навоий-нинг «Ғазаллар ва достон-лар», «Лисонут-Тайр», «Тан-ланган асарлар», Ҳамза Ҳа-кимзода Нисеий «Танланган асарлари» китоблари нашр-дан чиқди. Бу китобларнинг оммавий тарқалишда нашр этилиши тарқалишда ўзбек адабиётини кенгроқ тарғиб қилишдек улуг ишда катта роль ўйнади.

С. Н. Иванов ўзбек ада-бий тили ва адабиётининг асосчиси Алишер Навоий асарларининг 10 томлик русча нашрида редколлегия аъзоси, таржумон ва му-ҳаррир сифатида ҳам катта хизмат кўрсатди.

Олим ёшларнинг сеvim-ли устози ҳамдир. Ўттиз йилдан бери у Ленинград университетида «Ўски ўз-бек тили», «Ҳозирги замоя ўзбек адабий тили», «Тур-кий халқлар классик поэта-каси» каби кўплаб қурслар бўйича ёшларга билим бе-риб келмоқда. Унинг бево-сита раҳбарлигида ўнлаи ортиқ тадқиқотчи кандидат-лик диссертацияларини му-ваффақиятли ёқлаб, қозир-да Иттифоқимизнинг турли ўқув юртиларида ишлашмоқ-да.

Оқсак истеъдодли тал-қиқотчи республикамиз олий ўқув юртиларида тез-тез бўлиб, қозирги замон ўзбек адабий тили синтак-сиясини лекциялар ҳам ўқиб туради.

Ўзининг бутун иқидий ва илмий-педагогик фаоли-ятини ўзбек адабиёти ва тил-шунослиги билан чимбо-рлаган С. Н. Ивановнинг ҳўжайларини республи-камизда парил ва ҳукума-ти юксак тақдирлаб унга 1968 йили «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ҳодими», 1981 йилда эса «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан аълои» фахрий унво-ларин берди.

Бугунги кунда олим Ле-нинград университети шарқ факультетини турк филоло-гияси кафедрасининг муди-ри, шу кафедра профессо-ри, туркологлар Совети ко-митети ва СССР Олий ва Ўрта махус таълим илмий-методик Советларининг, шу-нингдек, «Совет туркولو-гияси» журнали редколе-гиясининг аъзосидир.

Тилшунослик, педагогика соҳаларида 200 дан ор-тиқ илмий асарларнинг ав-тори бўлган Сергей Нико-лаевич йилда 60 ёшга ту-лди. Бу — қамолот ёши, Биз заҳматчан олимни та-валлуд билан муборакбод отарканмиз, унга мустаҳ-кам соғлиқ ва илмий фео-лиятда янги-янги муваф-фақиятлар, баракали умр тилаймиз.

М. САФАРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси тил ва ада-биёт институтининг ил-мий ҳодими.

Алмаликградострой	—	100	115
Алмаликсвиноцетрой	103	87	96
Узбекметаллургострой	112	104	104
160-қурилиш трести	100	88	90
6-қурилиш трести	120	101	108
23-қурилиш трести	100	79	79
Ташобхострой	101	100	123
Ташобхкохострой	109	102	107
Ташобхкохострой	105	95	95
Ташобхкохострой	110	111	93
Промкострой	88	108	88
Паркентострой	100	107	108
Ташкентострой	99	105	103

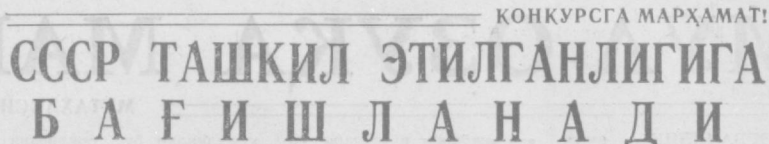
Келтирилган бу маълум-отлар республика Қури-лиш министрлигининг учта трести қурилиш-монтаж иш-лари планини бажармаган-лигини ишчи ўтган йилнинг шу даридагида нисбатан уйсуйиштириб юборганини кўрсатиб турпти. Қу-риш трестларида товар қу-рилиш маҳсулотини реал-зация қилиш планининг ба-жарилиши қўғилдагидек эмас.

Ўзбекистон ССР Қури-лиш министрлиги шу вақт-гача трестларни моддий-техника ресурслари билан

да 1961 йилнинг биринчи кварталига нисбатан про-цент ҳисобидан):

Тўла таъминлаш учун за-рур қораларни қўрмаётган-лиги оқибатида уларда асо-сий кўрсаткичлар бўйича план қондиқарсиз бажари-лмоқда. Олмалик қон-метал-лургия комбинати, Ангрен резина-техника заводи, Ўз-бекистон металлургия ко-бинатининг ишлаб чиқариш аҳамиятга эга бўлган на-сир муҳим қурилишлари учун моддий-техника ре-сурслари ишларининг белги-ланган планига мувофиқ-тўла ажратилмаган.

Шу йилнинг ўтган бири-ни

12